

**College van Burgemeester en
Wethouders**

www.breda.nl
gemeentebreda@breda.nl
Twitter@breda
Telefoon 14 076

Seniorenraad Breda

t.a.v. de heer R.J.A. Clayden, voorzitter **Postadres** p/a Koninginnestraat 52
4818 HD BREDA

Postbus 90156, 4800 RH Breda

Bezoekadres
Stadskantoor
Claudius Prinsenlaan 10

Uw brief	Datum	Ons kenmerk
18 september 2018	31 oktober 2018	
Onderwerp	Telefoon / Behandeld door	Bijlagen
Uw reactie op het akkoord Lef & Liefde	Genie Hendriks, 076-5294624	1

Geachte heer Clayden,

Om te beginnen danken wij u hartelijk voor uw uitgebreide reactie op ons bestuursakkoord Lef & Liefde. In uw brief getuigt u van kennis van en betrokkenheid bij de positie van senioren in de Bredase samenleving. Zoals u al aangeeft, staat deze voor ons ook als een van de belangrijkste thema's in het akkoord. Wij zijn blij, dat wij in u een partner en adviseur hebben waarmee we tot verdere invulling van de vervolgstappen kunnen komen. In het verleden heeft u (toen nog onder de naam OOB) uw meerwaarde al laten zien, bijvoorbeeld in de beleidsvorming en uitvoering van Geschikt Wonen voor Iedereen (GWI) en de aanpak Wonen met gemak. Met de recente professionalisering (in de zin van deskundigheid) en omvorming tot Seniorenraad Breda heeft u naar onze mening uw basis als adviseur verder verstevigd. Wij waarderen dat en zullen zeker een beroep op u doen.

In uw brief haalt u een veelheid aan onderwerpen aan waarvoor u onze aandacht vraagt. Hieronder vindt u onze reactie daarop. Voor de overzichtelijkheid hebben wij een onderverdeling gemaakt: a. visie en beleidsvorming
b. wonen
c. zorg en ondersteuning
d. overige onderwerpen

Ad a Visie en beleidsvorming

Het staat voor ons voorop, dat iedereen zijn of haar reis door Breda moet kunnen maken. Uiteraard in de letterlijke zin als het gaat om bereikbaarheid, toegankelijkheid en bruikbaarheid, maar zeer zeker ook bij het doorlopen van alle levensfasen. Dat is voor ons de vertaling van integraal en inclusief. In ons beleid scheppen wij de randvoorwaarden hiervoor. Het is daarbij belangrijk, dat alle invalshoeken die daarbij tellen meegewogen worden. Dit betekent, dat wij een beroep doen op kennis en ervaringsdeskundigheid in de Bredase samenleving. Niet alleen om die 'op te halen', maar vooral ook om samen te leren en samen te ontwikkelen. Waar nodig leggen wij accenten in dat beleid, bijvoorbeeld als het om senioren gaat. Daar spelen immers andere behoeften dan bijvoorbeeld bij jongeren, startende ondernemers of woningzoekenden. U noemt er zelf al een heel aantal. Wij zien uw brief dan ook als een aansporing om samen met u, met de thematafel Zorg voor elkaar Breda en andere organisaties die accenten aan te brengen.

Ad b Wonen

Door de vergrijzing neemt het aantal seniorenhuishoudens in Breda toe. Bij het ouder worden veranderen ook de woonomstandigheden en zijn aanpassingen nodig. Oudere bewoners zijn vaak gehecht aan hun woning en woonomgeving en verhuizen niet graag. Het gemeentelijk beleid sluit hierop aan en wil bewoners ondersteunen in het langer zelfstandig thuis wonen. Samen met maatschappelijke partners organiseren we de gebiedscampagne 'Wonen met gemak' en zetten we hiervoor ook instrumenten in (Blijverslening en Wmo). Met de corporaties maken we afspraken over het aanpassen en geschikt maken van woningen voor senioren. De Blijverslening is een lening voor mensen die hun eigen koopwoning willen aanpassen om er langer comfortabel en veilig te kunnen wonen. Voorwaarde is dat mensen voldoende maandelijkse aflossingsruimte hebben voor de lening. Bij een groep senioren zit het geld echter alleen in de stenen. Om deze reden overweegt de gemeente om ook de Verzilverlening in te voeren. Aflossing vindt dan plaats aan het einde van de looptijd, bij verkoop van de woning of bij overlijden van de aanvragers.

De komende jaren zal de dynamiek in de bestaande voorraad toenemen, mede om tegemoet te komen aan de veranderende woonvraag van senioren. Om het urgente tekort aan woningen in te lopen worden de komende vier jaar circa 6000 woningen toegevoegd. Alle nieuwbouw dient te voldoen aan de eisen van levensloopbestendig wonen. Dat betekent dat deze huizen al geschikt zijn om langer in de eigen woning te blijven wonen of eenvoudig geschikt te maken zijn. Met innovatieve vormen op het gebied van wonen, zoals woontussenvoorzieningen en woonzorgarrangementen, moet tegemoet gekomen worden aan specifieke vormen van huisvesting voor senioren. De gebiedsprofielen geven richting aan het wonen per gebied.

De gebiedsbeschrijvingen Wonen en Zorg (voormalige GWI-beschrijvingen) waaraan uw refereert, worden op dit moment geactualiseerd en uitgewerkt. Planning is dat wij deze eind van dit jaar formeel vastleggen als afwegingskader. In 2019 worden deze geïntegreerd in de hierboven genoemde gebiedsprofielen.

In de nieuwe prestatieafspraken 2019-2022 zal samen met de woningcorporaties aan de hand van de gebiedsbeschrijvingen worden onderzocht aan welk type en welke geschiktheid van woningen en woon(zorg)vormen behoefte is in Breda. Ook zullen corporaties en huurdersorganisaties senioren die in een corporatiewoning wonen, stimuleren vroegtijdig na te denken over hun verdere wooncarrière.

Ad c Zorg en ondersteuning

Achter deze kop gaat een hele wereld schuil. Dat blijkt ook wel uit de onderwerpen die u in uw brief noemt. Wij lopen ze hieronder een-voor-een langs.

Ontmoeten en netwerken in wijk en dorp

Het is belangrijk dat senioren prettig kunnen wonen en leven in de wijken en dorpen. Daarom investeren wij in de toegankelijkheid van de gebouwen en de openbare ruimte. Zo kunnen senioren elkaar, maar ook andere bewoners gemakkelijker ontmoeten. Dit bevordert bewegen, actief zijn en gaat eenzaamheid tegen. Senioren kunnen tevens een belangrijke bijdrage leveren aan het in stand houden en verbeteren van de leefbaarheid. Zij hebben veel kennis en ervaring. Bovendien is er bij hen doorgaans sterker dan bij andere generaties 'gemeenschapsgevoel' aanwezig. Via de thematafel Zorg voor elkaar Breda en de wijkplatforms vinden daarvoor al de nodige activiteiten plaats. We willen graag samen met u verkennen hoe de inbreng van senioren in leefbaarheidsinitiatieven via bijvoorbeeld bewonersnetwerken versterkt kan worden en hoe u uw relatie ziet met bestaande netwerken zoals wijk- en dorpsraden, Gouden Cirkel, Stadslab en Pakhuis B.

Dementievriendelijkheid

Dementie zal in de nabije toekomst steeds meer voorkomen. Komend jaar is bij ons 'themajaar dementie'. Het plan van aanpak voor de inhoud en betekenis van dit themajaar wordt nu ontwikkeld. We richten ons daarbij niet alleen op mensen met dementie, maar juist ook op hun naasten en hun mantelzorgers. 'Omzien naar elkaar' is daarbij voor ons een belangrijke waarde. Wij betrekken u graag bij zowel de invulling als de uitwerking van het plan.

Beheersbare financiën Wmo

De ontwikkelingen rondom de Wmo-voorzieningen, het abonnementstarief en de mogelijke aanzuigende werking daarvan, hebben uiteraard ook onze volledige aandacht. Dit onderwerp is geagendeerd op het overleg van de veertig grote steden (G40) en wij nemen dit mee in de lobby richting het Rijk. In deze lobby en gesprekken met collegagemeenten gaat het naast de positie van senioren uiteraard ook om andere groepen. Het aantal groepen en daarmee het aantal kwetsbare mensen waarvoor de gemeente een verantwoordelijkheid heeft, wordt immers steeds groter. Het effect van deze ontwikkelingen wordt landelijk gemonitord en wij houden er in ons beleid rekening mee.

Onderzoek naar leefsituatie 80+

Er worden door ons verschillende onderzoeken uitgezet onder de bevolking om zo beter inzicht te krijgen in bijvoorbeeld de ervaring van leefsituatie, veiligheid en openbare ruimte. Om kwetsbare groepen niet te belasten, is er van oudsher voor gekozen deze onderzoeken alleen uit te zetten onder burgers tot 80 jaar. Deze keuze heeft als gevolg dat wij wel zicht hebben op de groep 65 – 80 jaar, maar minder op de (leef)situatie en ervaringen van 80+'ers. De ervaringen met hulp en ondersteuning vanuit de Wmo worden wel uitgevraagd onder alle leeftijden. De uitkomsten zijn niet uitgesplitst naar leeftijdsgroep, maar die mogelijkheid is er wel. Verder lopen er onderzoeken naar de geschiktheid van de woningraad voor mensen met een mobiliteitsbeperking en naar ervaringen over bijeenkomsten gericht op langer thuis wonen (zie in de bijlage het overzicht van de onderzoeken en gegevens die momenteel beschikbaar zijn binnen de gemeente Breda of beschikbaar zijn na een extra analyse). Aangezien senioren een steeds groter deel uitmaken van de samenleving lijkt het ons zinvol samen met u na te gaan of de groep 80+ in de toekomst beter kan worden bevraagd over hun leefsituatie en betrokkenheid. Waarbij een afweging gemaakt moet worden wat hiervoor de beste manier zou kunnen zijn (enquêtes, gesprekken, bijeenkomsten).

Eén loket Zorg voor elkaar Breda

De gemeente zet met de partners in het netwerk Zorg voor elkaar Breda vol in op het verder verbeteren van de vindbaarheid en werking van dit netwerk. Hierbij sturen wij uitdrukkelijk op 'eendrachtigheid' binnen het netwerk. Door het te versterken en de bereikbaarheid ervan te vergroten, creëren wij één toegang waarin de vraag vanuit een breed perspectief wordt beoordeeld. Hiermee kunnen we op maat en vanuit een breed instrumentarium kijken wat mensen nodig hebben.

Sterk netwerk

Onze gemeente staat in het landelijk netwerk bekend als een stad die samen met Bredanaars werk maakt van de randvoorwaarden die nodig zijn om langer zelfstandig thuis te wonen. De aanpak Geschikt Wonen voor Iedereen was daarvoor de basis en is inmiddels uitgegroeid tot de netwerkaanpak Zorg voor Elkaar Breda. In deze netwerksamenwerking staat de behoefte voorop en betrekken we nadrukkelijk ervaringsdeskundigen, vertegenwoordigers van klantgroepen en bepalen we samen welke voorzieningen de meeste waarde toevoegen. Daarnaast zetten we bewust in op innovatie en E-health oplossingen vanuit de Health Community in Breda, zoals lifestyle-monitoring in de thuissituatie.

Vanuit deze ervaringen met deze Bredase aanpak, praten we landelijk mee over de inhoud en invulling van de aanpak 'Een tegen Eenzaamheid' en het programma Langer Thuis en zijn we gevraagd ons aan te melden als koplopergemeente Clientondersteuning.

Ad d Overige onderwerpen

Naast de door u aangedragen onderwerpen informeren wij u graag over enkele zaken die voor u ook van belang zijn.

Omgevingswet

Wij zijn begonnen met het maken van de Omgevingsvisie Breda 2040, Deze borduurt voort op de in 2013 vastgestelde Structuurvisie Breda 2030. In de omgevingsvisie zal worden ingespeeld op de vraag hoe binnen de vastgestelde hoofdlijnen voor de toekomstige ontwikkeling van Breda moet worden omgegaan met nieuwe thema's en actuele vraagstukken. Centrale begrippen voor de

omgevingsvisie zijn integratie en participatie. Wij werken momenteel aan een aanpak waarin we de nieuwe thema's en vraagstukken een plaats geven. Dit gebeurt langs vier lijnen:

- de ambitie voor het (ruimer gedefinieerde) centrum van Breda, mede in relatie tot de ruimtelijke ontwikkeling van andere stadsdelen, dorpen en buitengebied. Het gaat hierbij onder meer om functiemenging, het binnenstedelijk vestigingsmilieu, het benoemen van de gewenste 'grootstedelijkheid' en de invulling van de 'Zoete Delta';
- de uitwerking van de vitale en inclusieve stad, geschikt voor alle bewoners, generaties en culturen. Hierin passen ook thema's als 'de nieuwe democratie', het opnemen van verantwoordelijkheden door inwoners, de gezonde stad en veiligheid;
- de op handen zijnde stedelijke systeemveranderingen, de noodzakelijke aanpassingen in de systemen van energie, mobiliteit, de digitale stad en het groenblauwe raamwerk. Deze hebben ingrijpende gevolgen voor het toekomstig functioneren van de stad en de dorpen;
- de stad in haar omgeving. Dit wordt niet alleen ingestoken als de positie van Breda in de regio, Nederland en de EU, maar ook de wederkerige relatie van stad en omliggend buitengebied rond energie, voedselvoorziening, circulariteit, gezondheid. etc.

Wij zien in de ontwikkeling van de omgevingsvisie en de genoemde lijnen alle aanleiding om ook uw kennis en kunde te benutten en gaan graag in gesprek over de mogelijkheid daarvan.

Rapport Rekenkamer Breda

Onlangs informeerden wij de gemeenteraad per brief over de uitvoering van de aanbevelingen in het rapport 'De Wmo in Breda: integrale hulp op maat?' van de Rekenkamer Breda. Wij schatten in dat deze brief ook voor u zeer informatief is. Gezien de omvang van de brief + bijlagen sturen wij hem niet met deze brief mee, maar zorgen ervoor dat u de brief separaat via uw contactambtenaar ontvangt.

Op 5 november a.s. heeft u een afspraak met wethouder Haagh. Waar nodig zal zij dan een nadere toelichting geven op deze brief en/of uw vragen daarover beantwoorden.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geantwoord. Een afschrift van deze brief hebben wij naar de gemeenteraad gestuurd.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Breda,

, burgemeester,

, gemeentesecretaris.

Bijlage Overzicht onderzoeken en informatie 'senioren'

Alle onderzoeken hebben qua analyse iets andere mogelijkheden. Hieronder per onderzoek een korte toelichting.

Clïëntervaringsonderzoek Wmo

- Bij burgers met een Wmo maatwerkvoorziening: inzicht in hun ervaringen en in enquête van 2018 ook in de ervaringen van hun mantelzorgers.
- In deze vragenlijst wordt gevraagd naar de leeftijdscategorie waar mensen in vallen. Hierbij is dan onderscheid gemaakt tussen: 55 t/m 64 jaar – 65 t/m 74 jaar – 75 t/m 84 jaar – 85 jaar of ouder. Voor ieder van deze categorieën, of een samenvoeging van, kan dus gekeken worden naar de resultaten.
- Resultaten zijn alleen op gemeentelijk niveau beschikbaar.
- Data is van medio 2018 (jaarlijkse enquête met landelijk verplichte vragen + extra vragen vanuit gemeente Breda).

Bewonersenquête Veilig & Betrokken (GBM: Gemeentelijke Beleidsmonitor)

- Thema's als leefbaarheid, veiligheid, buurtproblemen, tevredenheid voorzieningen (o.a. voor jongeren, ouderen, welzijn, gezondheid, winkels) zelfzorgend vermogen, sociaal vangnet, mantelzorg, eenzaamheid, participatie (werk, opleiding), inzet in de buurt, tevredenheid huidige woning, verhuisvoornemens & woonwensen etc.
- Deze vragenlijst is in het najaar van 2017 uitgezet en opnieuw in 2019.
- Mensen van 16 – 80 jaar worden uitgenodigd om mee te doen. In de vragenlijst wordt ook naar leeftijd gevraagd, dus het is mogelijk alleen de respons van ouderen (vanaf welke leeftijd dan ook) te bekijken. Dit vraagt wel een extra analyse.
- Op een aantal hoofdkenmerken is uitsplitsing naar leeftijd gemaakt: 16 - 29 30 – 44, 45 – 64, 65 – 80 jaar
- Resultaten zijn beschikbaar op buurniveau.

Omnibusenquête

- Thema's als afval, openbare ruimte, parkbezoek, vervoer, bekendheid met projecten, trots op Breda, bezoek binnenstad
- De beschikbare data is van eind 2017 en enquête 2018 loopt momenteel.
- Mensen van 18 – 80 jaar worden uitgenodigd om mee te doen. In de vragenlijst wordt ook naar leeftijd gevraagd, dus het is mogelijk alleen de respons van ouderen (vanaf welke leeftijd dan ook) te bekijken. Dit vraagt wel een extra analyse.
- Resultaten zijn alleen op gemeentelijk niveau beschikbaar.

Evaluatie wonen met gemak

- Evaluatie van mensen die een bijeenkomst hebben bijgewoond over langer zelfstandig blijven wonen: inzicht in hun ervaringen en wat ze er mee hebben gedaan. Project ligt bij Martin van der Wiel. Evaluatie bij O&I.
- Interviews over de ervaringen met de woonscans (advies aan huis) in het kader van mensen langer zelfstandig te laten wonen.

Geschiktheid woningvoorraad

- Momenteel voert de afdeling Onderzoek & Inzicht onderzoek uit naar de vraag en het aanbod van de geschiktheid van de woningvoorraad voor mensen met een mobiliteitsbeperking. Daarbij wordt een onderverdeling gemaakt tussen woningen die niet geschikt zijn en woningen die wel geschikt zijn. Dit is ingedeeld in drie categorieën

(woning is binnenshuis geschikt voor mensen die een wandelstok nodig hebben, een rollator of een rolstoel).

- De resultaten van dit onderzoek geven inzicht in het huidige en de toekomstige vraag en aanbod van deze woningen. Het onderzoek wordt dit najaar gepresenteerd.

Prognose

- Aantal ouderen/senioren (verschillende leeftijdscategorieën kunnen geselecteerd worden) dat er naar verwachting de komende jaren in Breda wonen en in welke buurten.

Informatie uit registratiesystemen (beschikbare data, maar niet geanalyseerd voor specifieke doelgroep)

- Wmo-voorziening: aantal ouderen met een Wmo-voorziening
- Type woningen en concentraties in de buurt □ Uitkeringen
- etc.

Monitors door de GGD

- Volwassenenmonitor 19-65 jaar
- Ouderenmonitor 65+ (2009, 2012, 2016): over uiteenlopende thema's